

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Duæ Scholasticorum opiniones. c. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

An Spiritus S. procedit à Patre & Filio, vt à duobus Spirantibus vi suæ Processionis.

Dua Scholasticorum opiniones, cap. 1.

Spiritum S. posse quatuor modo postulare ex parte principij duo suppositi, a. verior sententia est cap. 2.

Satis sit argumentis Scoti, cap. 3.

CAPVT I.

Dua Scholasticorum opiniones.

PRÆsentis controuersie difficultas non est, an sint plura principia neque, an sint dicendi plures spiratores, Pater & Filius: id enim iam definitum est: neque an dici possint plures spirantes adiectiue: hoc enim manifestum erit ex his, quæ dicemus disp. 15. c. 8. sed an virtus spirandi sit in duobus suppositis, & natura sua id requirit, vt processio Spiritus sancti, quatenus talis est, secundum suam characteristicam proprietatem postulet duo supposita ex parte principij, quæ in quarto modo dicendi per se cum ipsius productione comparentur alio quidem modo, quam potentia creandi est in tribus suppositis: in his enim ita natura sua necessario est, vt eorum pluralitas non comparetur per se in quarto modo, ex parte principij, cum productione creaturarum, quia eodem modo intelligitur creatura procedere à Deo inno, si essentia diuina esset in vno supposito, quoniam nunc intelligitur, cum essentia diuina est in tribus: accidere namque potest, vt duo per se, & necessario inter se coniungantur, in secundo aut primo modo dicendi per se, sicut passionibus coniunguntur essentia, & essentia passionibus, & tamen non coniungantur in quarto modo qui est, cum effectus per se prædicatur de causa, & de principio, vel contra. Et hoc modo intellecta quæstio inter Scholasticos disputatur, nemo enim dubitat principium spirandi necessario esse in duobus suppositis non per accidens, sed per se, summaque necessitate eis coniunctum, an vero sint per se quatuor modo requisita ex parte principij ratione talis processionis Spiritus sancti per talem amorem, non eodem modo sentiant.

Sic igitur prima inter Scholasticas opinio Scoti in 1. dist. 12. q. 1. qui duo asserit, vnum est Spiritum sanctum vi suæ processionis, & characteristice proprietatis non postulare ex parte principij duo supposita spirantia, quocirca eodem modo proceditur, hoc est, eiusdem naturæ, & proprietatis futurum, hoc est, eiusdem naturæ, & proprietatis futurum, si principium spirandi esset in vno supposito; sicut nunc procedit, cui est in duobus: quoniam admodum principium creandi, quatenus principium creandi est, non requirit per se esse in tribus. Probat primum, quia quoties principium aliquid in vno supposito, atque in duobus, non postulat plura supposita per se in quarto modo, quatenus creaturæ cum operatione, & effectus voluntas autem fertur cum operatione, & effectus voluntas autem fertur cum operatione, ita perfecta esset in vno supposito, atque est in duobus: siquidem esset diuina, vt supponitur, ergo in vno supposito sufficeret spirare, & eodem modo, quo nunc spirat: veluti si omni-

Ocham.

iam spirator, vel principium spirandi constitutum eo modo, quem diximus. Pro hac sententia Gabriel refert Ochamum.

Ceterum hanc opinionem acriter impugnat Gregorius: tum quia in Deo nihil sit constitutum, eo quod in Deo non sit distinctio inter id, quod constituit, & id, quod constituitur: tum etiam, quia sequeretur, esse quatuor in Deo personas. Hæ tamen rationes parum valent, quo minus probabilis sit sententia Gabrielis: eodem namque modo probabilis esset sententia Scoti & Caietani, qui ponunt indiuiduum deitatis concretum, & constitutum communi quadam subsistentia: at hæc opinio non censetur improbabilis, quatenus asserit, esse commune concretum constitutum, præintellectum tribus personis, nempe indiuiduum deitatis. Nec enim licet inferre, esse quatuor personas; quia personæ in Deo debent distinguirealiter, & esse incommunicabiles: at indiuiduum illud non distinguitur realiter à tribus personis, nec incommunicabile est. Nec etiam oportet distinguirealiter id, quod constituit, & constitutum, vt dicamus in Deo esse aliquid constitutum. Nam constitutio in diuinis per intellectum est eo modo, quo personæ constituuntur, vt explicabitur infra disp. 158. c. 1. eodem pacto de principio spirandi, seu de concreto spiratoris in sententia Gabrielis eadem omnino probabilitate philosophari licet, de quo disp. 156. c. 3. dicemus. Cananensis in commentario huius articuli parte 3. docet nomen, principium, supponi determinate pro potentia spirandi in concreto significata, determinate inquit. vt Logici loquuntur, sicut in hac propositione, homo currit, supponitur terminus, homo. Addit etiam sub termino: illo, principium, assignari posse singulare quoddam: nam Pater, & Filius sunt hoc principium.

Canar.

*Verior solutio
argumenti
Durand.*

Ego tamen existimo nomen principium, ibi non supponi determinate, sicut supponitur terminus, homo, in hac propositione, homo currit: sed singulariter, sicut terminus, Deus, in hac, Pater & Filius sunt vnus Deus. Cum enim dicimus, Pater & Filius sunt vnus principium spirandi, perinde est, ac si dicamus, sunt vnus principium spirandi: quia principium spirandi, sicut spirator, vnum tantum est. Sed obseruandum est, eodem modo de hoc nomine concreto spirator, vel, principium, si pro concreto accipiat, philosophandum esse. atque de termino, Deus, ita vt directe significet naturam ipsam seu virtutem spirandi, connotet autem supposita habentia talem virtutem vage, hoc, vel illud, sicut de termino Deus, dicemus disp. 158. c. 2. id quod de omnibus concretis substantiis eodem modo asserendum est. Quo fit, vt multiplicatio eorum sumatur ex forma; quia est directum significatum: non ex suppositis, quæ solum sunt connotata: ideoque in concreto dicere debeamus, Pater, & Filius, sunt vnus principium, & vnus spirator Spiritus sancti, eadem prorsus ratione, qua dicimus, sunt vnus Deus. Sed de hoc fusius loco citato.

10

Ceterum, cum potentia spirandi etiam in abstracto significata, non solum significet essentiam, sicut de potentia generandi dicendum est disput. 164. sed etiam quodammodo determinatam relationem ex parte etiam vera esse potest sententia Gabrielis: nempe principium spirandi constitutum esse relatione: dummodo hoc intelligamus de ipso principio, etiam in abstracto eodem pacto, quo infra explicabitur.

si omnipotentia esset in vno tantum supposito, essetque diuina, eodem prorsus modo crearet. Deinde idem se probat, virtuti spiritali non ad idcirco aliquid ex pluralitate suppositorum: ergo sinistra requiruntur per se plura supposita ad spirandum: nam si aliquid adderetur, esset ratio mutui amoris; alia namque perfectio addi non potest virtuti ex supposito: cum potius suppositum illam habeat ex virtute: ratio mutui amoris non confert per se ad productionem Spiritus sancti: est enim relatio solum rationis in producto, quæ nihil virtutis conferre potest potentia spirandi, neque in principio spirandi postulat aliquid reale per se: ergo substantialiter, & secundum proprietatem characteristicam eodem modo Spiritus sanctus procederet, sicut modo si in vno tantum supposito esset virtus spirandi.

Alterum, quod docet Scotus, est, nihilominus potentiam spirandi non esse in potentia proxima ad spirandum, quousque sit in duobus suppositis: non quia principium spirandi per se postulet, quatenus principium amoris est, duo supposita; sed quia quoties in aliquo agente sunt duo principia actiua inter se ordinata, posterius non est in potentia proxima ad operandum, quousque prius operetur: huiusmodi autem sunt potentia generandi, & spirandi: sicut intellectus & voluntas. Voluntas enim, cum sit posterior in operatione, nondum est in potentia proxima ad illam, donec intellectus operetur: cumque in Deo per intellectum procedat alterum suppositum, iam prius intelligimus potentiam spirandi in duobus, quam spiraret ratione ordinis, quam habet hæc posterior virtus cum priori. Quare (inquit Scotus) si per intellectum diuinum nulla persona procederet per voluntatem autem produceretur; voluntas nondum esset in potentia proxima ad spirandum, donec intellectus intelligeret: sed non esset prius in duobus suppositis, quam esset in potentia proxima ad operandum; eo quod pluralitas suppositorum non requiritur ex parte principij spirandi, vt tale est: sed ideo, quia posterior persona nondum est in potentia proxima, donec prior operetur: & nunc per priorem in Deo suppositum producit.

Secunda sententia est Durandi in 1. d. 11. q. 3. qui recitat opinionem Scoti, & S. Th. quam nos sequenti cap. referemus mediâ ipse excogitauit. At igitur primo, si loquamur de spiratione secundum suam rationem formalem, esse quidem à Patre & Filio habentibus virtutē spirandi, non sicut à duobus, nec sicut ab vno spirante, sed solum quatenus habent virtutem spirandi, siue illa sit vna, siue plures; siue in vno, siue in pluribus resideat suppositis. Secundo docet, si sermo sit de modo intrinseco, quem habet spiratio, quatenus est vna simplex processio, Spiritu S. procedere à duobus: non prout habent virtutem spirandi, sed quatenus habent vnam virtutem, quæ æque perfecte est in vnoquoque, ac proinde non requiritur plura supposita per se ex parte principij. Tercio asserit, si quæstio procedat de modo, quem habet spiratio ex ordine ad aliquam extrinsecam, qui non tantum est in re, quam in ipsa voce, eo quod actus spirandi per similitudinem quandam tribuitur voluntati, cum reuera ab ea non procedat: hac ratione per se posita à duobus suppositis esset: sicque putat opinionem Scoti veram esse, si loquamur de re ipsa; & S. Thomæ opinionem similiter veram esse, si

sermo sit de modo loquendi, quatenus cōmuniter tribui solet processio voluntati. Eandem sententiam sequi videtur Gabr. in modo loquendi in 1. d. 12. q. 2. art. 2. tamen si art. 1. notat. 2. sententiam Scoti circa rem ipsam sequi videatur: affirmat namque eodem modo processurum Spiritum S. etiam si virtus spirandi esset in vno tantum supposito.

Sed, antequam veram opinionem exponam, obiter contra Durandum notare licebit id, quod disp. 11. c. diximus: falso nimirum ipsum asserere, processionem Spiritus sancti re ipsa esse proximè per naturam: per voluntatem autem sola voce & appropriatione, sicut eo loco satis probatum est. Quod si Durandus cum ceteris Scholasticis fateretur, Spiritum S. re ipsa per voluntatem procedere, doceret etiam absque dubio cum S. Th. ita secundum modum & characteristicam proprietatem suam à duobus procedere, vt per se quarto modo requireretur duo supposita spirantia: superest igitur, vt id contra Scotum seq. cap. monstremus.

CAPVT II.

Spiritus sanctum per se quarto modo postulare ex parte principij duo supposita, verior sententia est.

Multo probabilior opinio est, Spiritum S. per se quarto modo procedere à duobus habentibus eandem vim spirandi: ita vt si illa virtus in vno tantum esset, Spiritus S. secundum eandem characteristicam proprietatem non procederet. Quocirca non solum necesse est, virtutem spirantem esse in duobus suppositis, vt sit in proxima potentia operandi, sicut Scotus concessit; verum etiam, quia ex parte talis principij per se quarto modo plura requiruntur supposita. Sententia est S. Th. in hoc art. 4. in solut. 1. & in 1. d. 11. art. 2. in corpore, & art. 4. ad 2. quam sequuntur Caiet. Canariensis, & recentiores Thomistæ in hunc art. Capreolus in 1. d. 12. q. 1. conclus. 4. in eam inclinat Marsilius in 1. q. 1. art. 3. fauet quoque Henricus in summa art. 54. Marsilius cum asserit, principium spirandi esse voluntatem concordem duorum, qui se mutuo diligunt: nam de ratione mutue dilectionis est pluralitas: ideoque Spiritus sanctus secundum proprietatem sue processionis, dicitur mutui amor, differt tamen Henricus ab hac sententia in eo, quod asserit, principium spirandi esse voluntatem concordem in actu secundo volendi, & amandi, hic enim author, vt vidimus disp. 12. c. 1. putat, actus notionales, quibus personæ diuinæ procedunt, oriri ex essentialibus tanquam ex principio: id quod Scotus loco paulo ante citato acriter refellit, & nos fusius impugnauimus in ea disput.

Sed & Scotus arguit Henricum contradictione. Immo vbi nis, eo quod dixerit, etiam Spiritum sanctum distinguendum à Filio, licet ab illo non producat. Cum quo non videtur constare id, quod postea dicit, nempe Spiritum sanctum per se à duobus procedere, sic enim ab vno tantum procedere non posset. Frivola tamen est redargutio. Nam Henricus non asserit, Spiritum sanctum posse quidem ab vno solum supposito procedere, nec asserit futurum eiusdem proprietatis, cuius nunc est, si ab vno tantum procederet, sed facta suppositione, quod ab vno solum procederet, & vere esset persona diuina, siue eiusdem characteristicæ proprietatis.

Gabr.

6

S. Thom.

Caietan.

Capreol.

Marsilius in 1.

Henricus.

7.

Immo vbi
Scotus con-
tradictionis
arguit Hen-
ricum.